

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 30. V LJUBLJANI, dné 26. junija 1908. Leto III.

Nemčija je zadnja leta vedno bolj napredovala v industriji. Število delavstva se vedno bolj množi. Vedno več blaga izdelujejo v nemški državi. Jako spretno so si znali poiskati Nemci trgov po širokem svetu, da so razpečavali svoje blago. In res. Vsako leto so prodali Nemci več industrijskega blaga v inozemstvo.

Nasprotno pa je zadnja leta sem nazadovale glede na izvoz blaga Angleška. Nič čudnega! Čimveč blaga prodajo Nemci, tim manj ga izpečajo Angleži. Angleži, ki uravnavajo vedno svojo politiko po dobičku, ki jim ga prinaša trgovina, seveda tega niso mirno gledali. Ker se vojske z Nemci bojijo, so pa začeli na drug način delati proti Nemčiji.

Angleška je zasledovala leta in leta samostojno politiko. Zanašala se je na svoje mogočno brodoge in pa na denar. Angleški vojaški krogi so pa ponovno opozarjali javnost, da Nemčija lahko izkrcna na angleške otoke veliko armado, ne da bi to preprečila pravočasno angleška mornarica.

Angleže je jelo skrbeti. Ostró je napadalo in še napada angleško časopisje Nemčijo. Počival pa tudi ni angleški kralj Edvard. Zapustil je stara politiška pota angleške samostojne politike in si iskal zaveznikov. Prvi so bili Francozi, s katerimi je bil kmalu na čistem. Saj imajo Francozi z Nemčijo obračunati star dolg, ko jih je leta 1870. in 1871. naklatil sivolasi pruski general Moltke tako, da je bilo groza. Angleški kralj pa ni bil zadovoljen le s Francozi, iskal je zaveznikov še drugod. Približal se je Rusiji. Sicer je vladalo med Angleži in Rusi desetletja sem nekako tako razmerje, kakršno je med psom in mačko. Trdilo se je, in morebiti ne po krivici, da so Angleži našuntali Japonce na vojsko proti Rusiji. A po Francozih, ki so zvezani z Rusijo že več let, je našel angleški kralj pot do Rusije. Nedavno je obiskal angleški kralj ruskega carja. Ob tej priliki se je jasno videlo, da so postale razmere med Angleško in Rusijo zelo prijateljske in da morebiti že ni daleč čas, ko zazna svet o novi trozvezi Angleška, Francoska in Rusija, pa še morebiti Japonska za nameček. Čuje se pa tudi, da se mala Danska živahno oborožuje. Danci so nemški sosedje, ki še tudi niso pozabili pruskih in avstrijskih batinj leta 1864. in pa izgube cvetičih pokrajin Šlezvik Holštajna, in dasi ne močni, le še kuhajo maščevanje. Morebiti se je

ravno na Danskem izkuhalo vse, kar že zdaj v veliki nevolji požirajo Nemci. Rojena danska princesinja Aleksandra je namreč žena sedanjega angleškega kralja, mati ruskega carja je pa tudi rojena danska princesinja. Prav nič bi se ne čudili, če bi doznali, da se je zvaril sedanji protinemški obroč na danskem dvoru.

Nemčija je zdaj precej osamljena. Zanašati se zamore edinole na Avstrijo, ker Italija ni kdosi gavedi kako zanesljiva zaveznica, ki z enim očesom itak škili vedno na Francosko. Zato je pa tudi najbrže obiskal letos nemški cesar s takim sijajem našega vladarja, da mu z nemškimi vladarji čestita ob letošnjem jubileju.

Avstrijskemu delavstvu ne more biti vseeno, kako se razvijejo politiške homatije. To stoji, da bo imelo ravno avstrijsko delavstvo škodo, ako Nemčijo Angleži še bolj osamijo. Angleži, Rusi, Francozi in Danci bodo storili vse, da kolikor mogoče oslabe nemško inozemsko trgovino s trgovinskimi pogodbami. Nemci tvornice in rudnikov ne bodo zatvorili. Blago bodo pa vrgli na avstrijski trg. Kdo bo imel škodo? Delavstvo. Padle bodo cene blagu, delavstvu bodo pa znižali plače, če ne bo po svojih strokovnih društvih močno dovolj, da to prepreči.

× × ×

Kranjski deželni zbor je sklenil volivno preosnovo tako, kakršno so prej sklenili v ustavnem odseku. Socialno-demokratsko časopisje zdaj piše, da so izdali klerikalci delavstvo. To je nesramna laž in to timbolj, ker socialni demokrati prav dobro vejo, da so ravno »klerikalci« hoteli zagotoviti delavstvu zastopstvo v deželnem zboru, a da so delavstvu namenjeno zastopstvo ukradli liberalci. Volivna preosnova zagotovi S. L. S. v kranjskem deželnem zboru večino. Od nje bo tudi odvisno, kako stališče se zavzame v kranjskem deželnem zboru nasproti delavstvu. Slovensko krščansko-socialno delavstvo je v hudih bojih svojčas korakalo v vrstah katoliško-narodne in zadnje čase v vrstah Slovenske Ljudske Stranke. Po številu politično zavednega organiziranega slovenskega krščansko-socialnega delavstva bo brez dvojbe uravnala S. L. S. svoje postopanje nasproti krščansko-socialnemu delavstvu. Slovensko krščansko-socialno delavstvo je glede na politiško organizacijo zadnja leta nekoliko zaostalo. Vse moči so se vrgle bolj na strokovno organizacijo, ki je res nujno potrebna. Nedostatek se mora popraviti in sicer prav kmalu, da bo želo slovensko krščansko-socialno delavstvo tudi sadove kranjske volivne preosnove. Vsi slovenski krščanski stanovi krepko zastopajo svoje politiške zahteve, zaostati ne sme delavstvo, in to tim manj, ker se mora nadaljevati načelen boj za splošno in enako volivno pravico v deželnem zboru, za katero se bori slovensko krščansko-socialno delavstvo že od leta 1894. sem. Že zdaj opozarjamo na to, da se mora pričeti boj proti konkurenci, ki jo delajo kranjski prisiljenci poštemnemu delavstvu. Prisiljenci naj se porabijo, kjer ne delajo domači delavci. Nove ceste, izsuševanje barja, regulacija voda, morebiti tudi vodovodi, tu naj porabijo prisiljence, ne pa tam, kjer tekmujejo domačemu delavstvu.

× × ×

V seji deželnega zbora je igral poslanec Gangl po naročilu idrijskih socialnih demokra-

Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva

vabi k seji, ki se vrši v nedeljo, dne 5. julija t. l. ob pol 9. uri dopoldne v pisarni »Slovenske krščansko-socialne zveze« v Ljubljani.

Spored:

1. III. vseslovenski delavski shod.
2. Naša delavska organizacija.
3. Politiški položaj.
4. Slučajnosti.

Predsedstvo izvrševalnega odbora slov. kršč.-soc. delavstva v Ljubljani, dne 25. junija 1908.

Predsednik:

Jožef Gostinčar,
državni poslanec.

Podpredsednik:

Mihael Moškerc,

Podpredsednica:

Josipina Eržen.

zapisnikar.

Ivan Nepomuk Gostinčar,

Megle in oblaki.

Evropsko politiško obnebnje obdajajo zdaj gosti oblaki. Sicer taje to tisti, ki kuhajo veliko politiko. Na ves glas je pa le povedal nemški cesar Viljem, cesar si nihče ne upa tajiti, da ni ravno vse tako lepo na politiškem obzorju, kakor to trde tisti, ki vodijo evropsko politiko.

Ivo Česnik.

Potepuh.

Po odgonu so ga prignali v vas. Nihče ga ni poznal. Otroci so ga od daleč gledali in boječe stiskali glave, modri možaki so stali za vogali in kleli.

»Vraga homo morali rediti. Saj še ni tako star, delal bi lahko. Kdo pa je pravzaprav? Ali ga kaj poznate?« je vpraševal mož v najboljših letih, Blažon Štefan.

»Kdo ve, od kje se je vzela! Tak potepuh se ti znajde v vasi, kot bi ga posadil. Počakajmo, župan nam že pove.«

»Tako je. Repičev Miha ima prav.«
Zavel je tedaj veter in z neba so se strese goste koplje dežja. Bila je pozna jesen in nastopilo je moko vreme.

»Pa lahko noč!«
In možje, žene in otroci so se razšli.

Nad vas je padla tema, velika tema, kakršna vlada v meglenih jesenskih in zimskih dneh med našimi hribi.

Potepuh je sedel pri županu in mrko gledal v tla. Bil je star in slaboten človek, ki mu je čas razoral globoko lica. Zdajpazdaj se je zasmel in zloba je odsevala z njegovega obraza.

»Dober večer, no! Kaj me tako gledate? Jaz sem, saj me vidite. E, Bog je že vedel, zakaj je dal nekaterim lumpom hudičev, drugim pa ženski obraz. Pravzaprav je to isto, le drugi so hujši kot prvi, ljudje jih imajo za angelje.«

Gledal ga je župan, njegova žena in mati. Hlapec se je smejal, ker mu je stari potepuh ugajal, dekla se je boječe ozirala nanj od štedilnika, kjer je kuhala žgance.

»Kdo pa ste? Orožnik je rekel, da se pišete Furlan. A jaz se vas in vaših ljudi prav nič ne spominjam.« (Dalje prih.)

tov za delavstvo zelo žalostno vlogo. Mož, ki mu pristoja naslov poslanca, bi moral pač vedeti, da se v politiki ideali dosežejo le korakoma. Deželna ustava je taka, da bi preko veleposestva ne bilo nikdar mogoče izpremeniti volivne reforme. Dasi je Gangl to dobro znal, pa pride s predlogom: ali splošna in enaka volivna pravica ali pa nič. Ker Tonček v Idriji to hoče, naj se za celo vrsto let še nadalje izbacne delavstvo iz volivne pravice za deželni zbor. Nova kurija je zasnovana na podlagi splošne in enake volivne pravice in to je velik napredek. Gotovo tudi mi najodločnejše zahtevamo edino le splošno in enako volivno pravico in bo tudi prišla. Toda dotlej je pa bolje vrabec v loncu, kot noj v afrikanski puščavi. Zastopniku idrijskih socialnih demokratov v deželnem zboru bi pa svetovali, naj vsaj nekaj pravic prizna delavstvu, ako ni mogoče vsega doseči, ne pa še proti temu, kar je, glasovati. Pravcati rdečkar brez svoje politične volje. Ljubljani mu pa pravijo izkrokana šema, ker je prekrokal v Ljubljani cele noči.

× × ×

Znamenito izjavo je podal trgovinski minister dr. Fidler glede na obrtno nadzorstvo. Prodrla je misel, naj se nastavijo kot obrtni nadzorniki tudi inteligentni delavci. Istotako se je minister izrekel za obrtne nadzornice. Poštanim služabnikom se zvišajo plače in uredi službene razmere.

Proračunska razprava se vije kot morska kača in vendar menda ne bodo mogli priti na vrsto vsi govorniki. Skoro edina prilika, ob kateri poslanci morejo razkriti težnje svojih volivcev, je ravno proračunska razprava, ki je pa vsled časa postala omejena na govornike in dolgost govorov.

V sredo, dne 24. t. m. je imel obrtni odsek sejo, pri kateri so se porazdelila poročila za zbornico in odsek. Poročilo o ureditvi sodovičarske obrti je dobil za zbornico G o s t i n č a r. Poročilo o nedeljskem počitku za odsek posl. Gabel. Poročilo o zavarovanju stavbenikov glede na plačila posl. Palest. Poročilo o delu po prisilnih delavnicah posl. Fresl. Poročilo o razpošiljatvah strelnega orožja posl. Einspinner. Poročilo o krošnjarstvu posl. Šturm. Sklicanje enquete lekarnarjev in drožeristov posl. Čeh. Imenovanje obrtnega nadzornika za Dalmacijo posl. Laginja, Stojan.

Posvetovalo se je tudi o ustanovitvi obrtnega sveta (Beirat), o čemer se je razvila živahna razprava. Protestiralo se je proti vednemu zavlačanju obrtnikom potrebnih stvari. Pri vsej stvari pa se kaže, da v naši državi obrtniki nimajo pravzaprav nobene prave organizacije, in to ravno je njihova škoda. V Ljubljani n. pr. se raje drže Hribarjevega fraka, kot da bi se izkušali stanovsko organizirati. Tako nazadnjaškega in za svoje interese lenega stanu menda ni, kot so ravno obrtniki. Ravno pri obrtnem sosvetu bi morale obrtne organizacije biti zastopane, sedaj se cela reč oslanja na obrtne zbornice. Če so te tudi v drugih deželah glede na obrtnike take, kot je sedaj kranjska, ne bo veliko kruha.

Državna zbornica namerava zborovati do približno 15. julija. Finančni minister želi, da se sprejme zakon o zvišanju davka na žganje, za kar pa sedanja zbornica še nima posebnega veselja. Tudi zvišanje števila domobrancev in zakon o dopustih in podporah rezervistov ima priti na vrsto.

× × ×

V odsek za ureditev službenih razmer državnih uslužbencev sta bila iz »Slovenskega kluba« izvoljena poslanca Gostinčar in Fon. Ta odsek je bil res nujna potreba. Sedaj bodo te zadeve prišle redno v posvetovanje in se bo brez dvojbe marsikaj storilo, kar bi sicer čakalo rešitve še dolgo.

× × ×

Umrl je poslanec Malahovski, ki je bil predsednik obrtnega odseka. Mož je bil blaga duša, zelo dober prijatelj obrtništva pa tudi delavstva.

× × ×

Poslanec Hribar se je v svojem govoru pritoževal, da mi Slovenci nimamo plemstva. Res je, da nimamo takega plemstva, kakor si ga domišlja Hribar. Pač pa imamo drugo plemstvo, to je naš delavni pošten narod, katerega znaki plemstva so žuljave roke. Tako plemstvo je za nas več vredno kot vsako srednjeveško, na katero menda g. Hribar vse drži. Mož je najbrže tudi zato tožil, ker bi bil rad sam kak grof, ker v oholosti je pač podoben grofom, v do-

mišljivosti pa ruskim judom. Revez Hribar! Še ruski car se ga ne usmili in ga ne imenuje za kakega grofa.

Tobačno delavstvo.

Ljubljana. Hlavaček Alojzij, sedanji tajnik pri glavni direkciji za pregledovanje tobaka, je imenovan za ravnatelja tobačne tovarne v Ljubljani. Premeščen bo pa podravnatelj Karol Pessiak v tobačno tovarno Fürstenfeld.

V nedeljo, dne 28. junija, ob 9. uri dopoldne imajo delavke viržink na Rožniku sveto mašo s pridigo. Vabimo k obilni udeležbi.

Stroje čimdalje bolj uvajajo v ljubljansko tvornico. Pred kratkim so pričeli izdelovati damen-cigarete, poizkušali pa že tudi izdelovati »Princesas«. Delavke, ki so bile prej pri cigaretah že več let, premeščajo v druge oddelke. Radovedne smo pač delavke, če ima res tobačni monopol samo namen, da poveča milijonske dobičke državi. Sodimo, naj bi se pač skrbelo tudi za delavstvo. Število tobačnega delavstva v Ljubljani se zmanjšuje. Če uvajajo stroje, seveda potrebujejo manj delavskih moči. O tem še resno izpregovorimo.

Neznosna vročina gospodari letos. Čuti jo še posebno tobačno delavstvo. Druga leta so škropili delavne dvorane z eterjem, letos jih pa ne. Znano je, da eter posveži zrak in vzame neprijeten duh, kar gotovo ni zdravju škodljivo. To varčevanje je že skrajna umazanost tobačnega erarja. Tisti, ki sestavljajo proračun, menda sodijo, da bo erar faliral, če se delavnice škrope z eterjem ali z otcečevim cvetom. Nič čudnega, da imamo toliko bolnega delavstva, ko erar tako slabo skrbi za delavčevo zdravje. Ministri brez dvojbe bolj skrbijo za svoje pse, kakor pa skrbi tobačni erar za delavstvo.

Jeseniška straža.

Sava. Kako se postopa s pone srečenimi delavci? Delavcu Janezu Dolencu je zmečkal leta 1906 nogo. Po nesreči ga ni več videla tovarna in tudi ne načelnik bratovske skladnice. Dobival je skozi dvajset tednov bolniško podporo po 1 K 20 h na dan. Nato so ga začasno vpokojili s pokojnino 55 vinarjev na dan. Seveda je stradal in pa delal dolgove. Čez poldrugo leto je toliko okrevljal, da si je zaslužil s palico v roki kak vinar. Ko pa to opazi načelnik bratovske skladnice, mu vzame pokojnino lump, ki bi mu privoščili, da vzame sam beraško palico v roke. Strokovno društvo je vložilo tožbo zanj. Čujemo, da mislijo naši postopaški škrici še nekaj kripeljnov pognati po svetu, da bodo beračili, če bodo smeli in mogli. Delavci smo že večkrat zahtevali, naj uvede tvornica zavarovanje glede na nezgode, a šlo je vse po vodi. Pozivljamo tudi jeseniško občino, naj nastopi. Tako kakor zdaj ne more iti naprej. Občina naj skrbi za svoje občane, da dobe od bratovske skladnice, kar jim gre. Tvornica naj bi preživela kripeljne. Načelniku bratovske skladnice bi privoščili, da sam izkusi, kaj si pravi biti pokvarjen, a privoščimo mu tudi, da bi hodil od hiše do hiše beračit, ker je on kriv in nihče drugi, da se žrejo podpore ubogim pohabljenim revežem.

Sava. Zahvala. Podpisanec sem se poškodoval pred dvema letoma v tvornici tako, da sem nezmožen za delo. Mesečno sem dobival začasno pokojnino 16 K 66 h. Seveda nisem mogel živeti. Delati sem šel s palico v roki lahko delo na Jesenice h gospodu Jožefu Klinarju. Bratovska skladnica mi je pa zato odvedala pokojnino. Prisiljen sem bil, da tožim. Strokovno društvo mi je preskrbelo zastopnika. Dne 19. junija se je vršila v Ljubljani razprava. Izvedenci so izjavili, da nisem delozmožen, dasi mi je očital načelnik »Bratovske skladnice«, da sem švindlar. Rzsodišče mi je stalno določilo, da mi mora plačati »Bratovska skladnica« letno 200 kron, ker sem postal v tvornici nezmožen za delo. Zahvaljujem se strokovnemu društvu, ki mi je preskrbelo zastopnika g. dr. Viljema Schweitzerja, ki je tudi uspešno nastopil za-me. Janez Dolenc s. r.

Nos je torej dobila v tem slučaju naša ohola škricarija, ki ne zna drugega, kakor da malo dela, pa delavce sekira, toži in opravlja ter jim škoduje, kjer le more. Dolenc je dobil, kar mu gre, ker se je potegnilo zanj »Strokovno društvo«. Kje so pa tisti reveži, ki so jim škrici odžrli, kar jim je šlo, a se zanje nihče ni potegnil, ker niso tožili, marveč le trpeli, stradali in beračili. Solze teh revežev nosijo na vesti

tisti naši škrici, ki se po shodih kar cede ljubezni do delavstva, v resnici pa ne tuhtajo drugega, kakor odžreti košček kruha delavcu revežu.

Prometna zveza.

Ljubljana. Člani »Prometne zveze« se prošijo, da vsak podari nekoliko vinarjev za podporo onemoglemu in že približno dve leti bolnemu Matevžu Perčič, ki se nahaja v največji bedi in nima od železnice nikake podpore. Prostovoljni darovi se lahko vplačajo pri blagajničarju Antonu Koleša in pri Martinu Novaku.

Plačilnica »Prometne zveze«, Ljubljana, državna železnica. Podpisani naznanja vsem udom prometne zveze, da je premeščen v Trst in prevzame plačilno mesto gospod Anton Kavčič, nadsprevodnik v pokoju državne železnice. Stanuje Rimska cesta št. 23. — Iv. Kralič.

Socialnodemokratičen terorizem ljubljanskih železničarjev. Že mnogoletna navađa je bila, da se je splošno pobiralo med prometnim osebjem za za več časa bolne tovariše, brez ozira na to, kakšnega političnega prepričanja je oboleli tovariš. Toda vsak čas svoje prinese. Tudi tu se je stvar spreobrnila, ker socialni demokratje v svoji zaslepljenosti ne poznajo ljubezni do tistih, ki slepo ne trobijo v njih rog. Te socialni demokratje tudi v potrebi in nesreči sovražijo in zaničujejo. Pri takem pobiranju vsak da, kolikor se mu zdi in vendar se nabere lepa vsota, ki obolelemu tovarišu in njegovi družini gotovo prav pride. Saj vsakdo pride lahko v potrebo in se predvsem rad obrne na svoje tovariše, naj mu dejansko ali s svetom pomagajo. Ali socialnodemokratična zagrizenost se je tudi na tem polju ljubezni pokazala, da ne pozna ljubezni do svojega sotovariša. — Predstojnik ljubljanske socialnodemokratske skupine se je izjavil, da je zaukazal svojim backom, da ne smejo pobirati odslej za nikogar več, ki ni član rdeče organizacije. To je terorizem zagrizencev. Zakaj se pa denar, ki so ga darovali tovariši, ki niso rdeče garde, ni vrnil, ampak se je spravil, dasiravno je bil od takih, ki so rdečim v političnih rečeh nasprotni. Dobro! Vsak terorizem le en čas. Vi svoje, mi svoje! Za vse enako! Da ne bodo služabniki nadlegovani vsled pobiranja milodarov pri izplačevanju, se prosi slavno prometno ravnateljstvo južne železnice, da taka pobiranja odločno prepove; toliko bolj pa naj prepove pobiranje za take bolnike, katerim ni dosti lastna žena, ampak si jih skušajo dobiti več, ali pa za take, ki potem za priberačen denar kupujejo Wahr-mundove brošure. Upamo, da se to lahko naredi in konec bo vsemu. Rdeči sodrugi, ali vam je to prav, da naj bo za vse enako?

Rudar.

Zagorje ob Savi. Kako si rudarji obtežujejo svoj stan, naj kaže sledeči dogodek. Rudar Z. je dobil od rudniškega gospoda upravnega uradnika stanovanje, za katerega je že dalje časa prosil in ga končno dobil. V stanovanju se je nahajal poprej rudar Fr. Omahne. Tisti dan pa, ko se je prej omenjeni rudar preselil v drugo stanovanje, katerega mu je dal ravno isti gospod upravni uradnik, vprašal je tovariš Z., če bo kmalu izpraznil. Odgovori mu, da bo čez pol ure gotov. Ko pride domov, reče svoj ženi, naj gre pogledat, če bo treba kaj osnažiti, da gresta potem 15. t. m. noter. Ker žena ni imela časa, šel je sam. Ko pride do omenjene sobe, ni bilo nobenega človeka v nji, pa tudi nobene druge reči, kot polliterska steklenica in nekoliko nastlanega papirja po tleh. Ko vse ogleda, napoti se domov. Popoldne ob pol dveh, ko gre na delo, ga pri čakalnici zagleda Fr. Omahne. Povabi ga k sebi in mu vpričo vseh okoli stoječih tovarišev pravi: »Ti si bil danes gori v mojem prejšnjem stanovanju sam in si meni vzel jamsko pilo, ki jo je pustil moj otrok sredi sobe.« — »Ni res,« mu odgovori. — »Ne govori kaj tacega tukaj vpričo vsega ljudstva. Na te besede te lahko izročim sodniji v Litiji.« — On pravi: »Le toži, saj znam tudi jaz pot v Litijo, naj bo čez hribe ali doline.« Brž ga eden vpraša, ali ti je ukradel, o ne, reče, vpričo je vzel, ne ukradel. Vsi okoli stoječi rudarji so se posmehovali. Rana, ki mu jo je zlobni tovariš zadal s tem natolcevanjem, bila je zanj neizrečeno huda. Sam ni vedel, ali bi šel na ših ali ne. Ko pride v jamo, mu ni dalo njegovo pošteno srce miru porej, da je šel na dotični kraj, kjer je Omahne delal in ga vpraša: »Kaj misliš, da me vpričo ljudstva kaj tacega

»obsojaš po nedolžnem in v sramoto pehaš?« Pa začne kričati njegov tovariš Mandijera: »Stran se spravi, proklet hinavec ajmohtarski!« Ni se hotel Z. prepirati z njim. Drugi dan gre h gospodu upravnemu uradniku odpovedati stanovanje, ki ga je dobil, samo radi sramote, ki mu jo je napravil. Gospod pravi, da nima nič pri tem in mu Z. omeni, da ga misli tožiti. »Lahko tožite, bo pa zaprt.« Naznanil je tudi njegovemu očetu, da ga misli ovaditi sodnji, ako on tega ne prekliče. Tisti dan pa, ko je nameraval vložiti tožbo, pride njegova žena k njemu in ga prosi, naj mu odpusti, ker je bil pijan in ni vedel, kaj govori. »To je pa vedel,« ji reče, »da je bilo treba iti na šihl.« Zvečer se snide s paznikom Fr. Sadarjem in mu to reč razloži. On mu svetuje, naj se poravnava in naj mu odpusti. Nakar je bil tudi Z., ne želeč mu hudega, takoj pripravljen. Samo pod tem pogojem, če on to neresnico, ki jo je izustil, vpričo vseh rudarjev tudi prekliče. Paznik Sadar pravi, da se to lahko naredi, k sodišču pa le ne bosta imela potov. In res pride Omahne potem k njemu in mu obljubi, da bo zvečer v čakalnici ob navzočnosti vseh rudarjev preklical. Spoznal je svoj pregrešek. Ob pol 10. uri zvečer se pa obrne Omahne nazaj proti svojim tovarišem in reče: »Naznanjam vam, da to ni res, da bi bil Z. meni pilo vzela.« In ko ga vprašajo še enkrat, kaj ni res, potrди iznova, da to ni res, kar sem rekel, da bi Z. meni pilo vzela. Moška je ta. Tako je treba učiti tiste, ki imajo predolge jezike. — Podobno so znali, kakor nam poroča zgodovina, včasih nastopati proti našim pradedom rokovnjači in bosanski hajduki, kar počenjajo sedaj socialni demokrati. Samo ta razlika je bila, da se oni niso lotili berača, sotrpina, marveč človeka, ki je po njih mislih odiral in tlačil nižji, siromašni stan. Demokrati pa pustijo resničnega oderuha izkoriščevalca pri miru, lotijo se pa svojega sodelavca in brata ter mu grenijo njegovo že tako težavno življenje s tem, da mu kradejo ugled in dobro ime, od katerega sam nima družega dobička, kakor škodoželjni posmeh. Pa naj navede kdo en sam javni nastop socialnih demokratov proti našim tlačiteljem, da bi ti kdaj zato čutili kako škodo. Ravno nasprotno, vedno so tisti demokratski podrepaniki najboljše plačani.

Zagorje ob Savi. Demokratska vzgoja presega že vse meje sovraštva in nevoščljivosti. Res je nekaj rudarjev pri rudniku, da so se s svojo pridnostjo že večkrat izkazali z visokim zaslužkom. Pa so zopet demokrati prvi, ki jim ta zaslužek zavidajo. Uporabljajo vsakovrstna zločestva, da bi jim vzeli ugled pred delodajalcem in hočejo navidezno dokazati, da tega zaslužka niso vredni. Omadeževali bi jih radi s tatvino, izvabili v tepež itd. Ravno na rešnjega Teleša pozno zvečer se je pridrčila pijana tolpa Čobalovih učencev v Kisovc pred buršenhaus in klicala na korajžo. Vedeli so pa dobro, da tistih, ki jih kličejo, ni bilo doma. Zato so s tem večjim veseljem kričali in metali kamenje. Tudi ograja gospoda upravnega uradnika je čutila njihovo moč. Kaj bi bilo bolj pametno, ko bi svojo moč porabili pri delu, pa bi imeli zaslužek kakor Rozineta, ki mu ga zavidate. Bilo bi treba v strahu in trepetu čakati, če res kdo pride, da mu ne priloži kake zaušnice. Delavci, ali hočete res vedno to trpeti. V družbi je moč! Svoji k svojim!

Trbovlje. Dne 21. t. m. smo imeli svoje redno mesečno društveno zborovanje. Predsednik nas je vzpodbujal, naj neustrašemo delamo, naj bomo prijatelji in se ne prepirajmo. Spominja se tudi zverinskega socialnodemokratskega postopanja in njihove izobrazbe. Govoril je delavec Golež, ki je lepo govoril. Kaplan Lončarič nam je pa predaval, kako da so nastale Trbovlje in kako da se je pričel kopati premog. Nadalje sta tudi govorila delavca Lapahnje in Kurentin in pa Sternšek. Naše delavsko strokovno društvo lepo napreduje in se razvija.

Trbovlje. Pri nas je vedno več podjetnikov, ki delajo s Hrvati, Italijani, Mažari in drugimi delavci za družbo. Dne 14. t. m. se je pa zbralo kakih 50 pobalinov, ki so šli na te reveže, a opravili niso veliko. Na Telovo se je pa zbralo do 300, ne vemo, kako bi jim rekli. Kakih sto pa jih je šlo na Doberno, drugi pa za Savo, kjer so delavci, ki delajo predor. Eden je imel palico, drugi kamen. Revežev niso veliko dobili doma, a kar so jih dobili, so jih poštno pretepli. Neka rodbina je ravno kosila. Kar se pridrvi surova tolpa, ki zapove očetu, naj pusti kosilo. Seveda mož tega ni storil, nakar ga je eden udaril po glavi, da se je kar zgrudil. Žena in otročiči so morali poklekniti in prositi za očeta. Tako je divjala surova svogjat. Orožništvo je zaprlo več pretepačev.

Trbovlje. Umrl je Jožef Plevčak, posestnik, mesar in gostilničar na Vodah.

Trbovlje. Naše pazniško strokovno društvo je res dobro in potrebno. Dokaz temu je jeza, ki jo izliva »Narodni List« nanj. Dopisnik ne more pozabiti ustanovnega shoda, na katerem je tako imenitno pogorel paznik B., ki je prišel tja delat zgage. »Narodni List« pravi, da ta narodnapredni mož nadkriljuje po zmožnosti in omiki vse »čuke«. Res, narodnosti in naprednosti pri izpraznjevanju čaš mu ne odrekamo. Dvomimo pa o njegovi zmožnosti; njegovi tovariši v uradu in morda tudi njegovi predstojniki vedo marsikaj o njegovi zmožnosti. Tudi omike omenjeni gospod ni zajemal z veliko žlico, kar nam lahko potrdijo gg. učitelji. Zadnji »čuk« ga v tem nadkriljuje prav visoko. — Dopisnika tudi jezi, da smo izbrali za čitanje »Slovenca«. Za božjo voljo, kateri dnevnik pa naj naročimo? Mar klerikalni »Slov. Narod«, ki poroča samo o farjih, a o delavskem vprašanju nima niti pojma. Saj so se njegovi očetje Tavčar i. dr. do zadnjega branili dati delavcu pravico volitve za državni zbor, isto mu sedaj odrekajo za kranjski deželni zbor. V tem nam je krščanski demokratski »Slovenec« stokrat ljubši. — Nato poziva dopisnik paznike, naj pristopijo k liberalnemu zagorskemu in hrastniškemu pazniškemu društvu. Iz te moke ne bo kruha! Ravno liberalci so krivi, da smo pazniki tako razcepljeni. Imeli smo z delavci lepo društvo, tisoč bi nas bilo sedaj najmanj članov. Pa Roš, narodni Lep, zgoraj omenjeni B. in drugi liberalci so ga spravili na kant. Da, liberalci ste veliki samo pri razdiranju, nezmožni pa, ustanoviti kaj pametnega. Krščansko-socialna stranka je edina, ki nam more kaj koristiti. Na koga pa se naj obrnemo v sili, če ne na njene voditelje. Vaš Roblek mešetari s hmeljem, Ježovnik s prešiči, Hribar pa z agenti in z nemškutarji. Ti imajo pač najmanj volje in sposobnosti delati za nas. Pazniki, če vam je mar lastni blagor, nedajte se imeti za norce liberalcem, tem duševnim revežem, ki jih predobro poznate, ampak pristopajte k našemu pazniškemu strokovnemu društvu, ki ima to edino napako, da se v njem upošteva in cenjersko prepričanje.

Krvoses kapitalizem.

Bistriški štrajk. V trdnem prepričanju, da je bistriško delavstvo zmagalo v svojem pravičnem, a trdem boju, sem zapustil dne 10. t. m. zvečer Bistrico in se odpeljal. Moje delo kot tajnik »Izvrševalnega odbora slov. kršč. soc. delavstva« sem smatral v tem boju za končano. Razočaran sem bil, ko sem se povrnil z Dunaja in čul, da je bilo delavstvo ogoljufano in z njim seveda tudi jaz. Dne 24. junija je »Slovenec« objavil notico, v kateri je bil na podlagi § 19. tisk. zak. prisiljen napisati sledeče besede: »Ni res, da je povodom štrajka v naši tovarni na Bistrici v Rožni dolini naš g. ravnatelj Faust g. poslancu Grafenauerju glede zahtevkov delavstva napravil kaka zagotovila in ista tudi napram delavcem potrdil. Res je temveč, da so delavci zopet stopili v delo pod prejšnjimi pogoji in da odpuščeni trije delavci, vsled katerih je nastal štrajk, niso bili nazaj sprejeti. Spoštovanjem p. pa. Kranjska industrijska družba. C. Noot mp., Trappen mp., Faust mp.«

Z ozirom na to notico čutim se dolžnega pojasniti javnosti takratni položaj, ko se je sklenilo, da se neha stavkati.

Dne 9. junija smo imeli po § 2. shod v gostilni Male v Podsinji vasi. Na shodu je bil tudi g. državni poslanec Grafenauer. Sklenilo se je, da vodi drugi dan g. poslanec delavski stavkarski odbor k Faustu in stori vse, da se prično pogajanja.

Dne 10. junija se je zbrala ob pol 9. uri deputacija z g. poslancem Grafenauerjem v gostilni »Kramar« na Bistrici. Ob 9. uri je bila deputacija že pri Faustu. Podpisanec je ostal v gostilni »Kramar« in čakal na poročila. Po dobri uri in pol so pa prišli vsi nazaj v gostilno. Tedaj sem šele izvedel, da Faust delavcev ni sprejel, pač pa samo g. poslancu. Delavstvo je čakalo zunaj pred vrati. Imeli smo takoj posvetovanje. Gosp. poslanec Grafenauer je poročal sledeče: Faust me je prijazno sprejel. Rekel mi je, da me vedno rad sprejme, ker sem poslanec tega okraja in obrtnik (Gewerbetreibender). Prišla sva na delavske zahteve. Prigovarjal sem mu, naj se uda, ker so delavske zahteve upravičene. Glede prve točke, da naj tovarna sprejme takoj v delo vse tri odpuščene delavce, mi je rekel Faust: »Enega sprejemem takoj, druga dva pa, če se oglasita

pri meni za delo. Imenoval pa Faust ni dotičnega delavca, ki ga takoj sprejme. Glede na povišanje plač je rekel Faust, da tej zahtevi ne more takoj ugoditi, pač pa je pripravljen plače delavstvu povišati, ako delavci uvidijo, da s to plačo ne morejo izhajati in ga pridejo ali posamno ali pa več skupaj prosit. Tudi to lahko napravijo vsi skupaj pismeno. Glede na to, da vsled stavke ne bo noben delavec kaznovan ali odpuščen, je rekel Faust: Zaradi stavke principiarno ne kaznujem nobenega in tudi ne odpuštim z dela. Kar je bilo, naj bo pozabljeno. Glede na akord je rekel Faust: Akord ne ostane več tak, kot je bil doslej, pač pa ostane zaslužek ravno isti. Mi dobimo nove moderne stroje. Izdelovalo se bo več blaga. Ker pa se bo izdelalo več blaga, bo tovarna lahko konkurirala, delavci bodo lažje delali in tudi več zaslužili. Delavca pa radi novih strojev ne bom nobenega odpuštil, pač pa jih bom še več sprejel. Glede na nedeljsko delo je izjavil Faust, da mu ni znano, da bi se v »šihl« delalo ob nedeljah. Ob nedeljah dela le par ključarjev. Glede na plačilne dneve je izjavil Faust, da mu je vseeno, kdaj je izplačevanje. Težko je sicer radi bilance takoj pričetkom meseca, vendar če delavci to žele, jim že ustreže. Glede na grdo ravnanje z delavci mu ni nič znanega. Ako se komu krivica godi, naj se pride k njemu pritožiti, on bo rad sprejel vsacega, bodisi »Nemec ali Slovenec«. Doslej se k njemu ni prišel še nihče pritožiti. Požarna straža se pa opusti.

To je poročal g. poslanec Grafenauer na podlagi zapiskov, ki jih je zapisaval poslanec med pogovorom s Faustom.

Mi vsi smo poslušali. Nato so pa delavci popolnoma samostojno soglasno sklenili:

Z ozirom nato, da Faust sprejme vse tri odpuščene delavce, ki so bili povod stavke, nazaj v delo, se stavka konča. Ker pa Faust ni imenoval imena tistega delavca, ki ga kartakoj sprejme v delo in ne imen onih, ki naj se oglasijo za delo, naj gredo jutri, to je 11. junija, vsi v pisarno k Faustu in naj se oglasijo za delo. V kratkem pa se vložijo prošnja za povišanje plač.

Delavci so bili veseli in navdušeni in tudi jaz sem bil zadovoljen. G. poslanec Grafenauer pa je šel ta sklep naznanit Faustu.

Čez kakih 20 minut pa pride g. poslanec nazaj v gostilno h »Kramarju« in naznani, naj pridejo delavci takoj k njemu v pisarno.

Stavkarski odbor je odšel v pisarno k Faustu in prišel nazaj čez pol ure. Delavci so poročali:

Faust je rekel radi treh odpuščenih delavcev, da sprejme enega takoj v delo. Imena zopet ni imenoval. Ko ga je pa vprašal neki delavec: Kaj pa je z drugimi zahtevami, ali veljajo vsi dogovori z g. poslancem Grafenauerjem, je Faust odgovoril: Gotovo veljajo! Zahvalite se prav lepo svojemu gospodu poslancu Grafenauerju, in prav veliko in lepo se mu zahvalite.

Glede na grdo ravnanje jim je še posebno naročal, naj se hodijo le k njemu pritoževati. On odločno (absolut) ne pusti grdega ravnanja z delavci.

S tem so bili delavci odpuščeni iz pisarne in vsi so prišli nazaj v gostilno »Kramar«.

Vsi smo bili prepričani, da so delavci zmagali.

Zvečer je bil shod v Podsinji vasi. Poročal sem o položaju. Sklenilo se je soglasno, da se stavka konča. Na ta sklep nisem prav nič vplival. Delavstvo je bilo zelo veselo.

O pol 9. uri zvečer sem se odpeljal na Jesenice, vesel, ker sem sodil, da je štrajk uspešno končan.

Tak je bil položaj, za katerega resničnost sem pripravljen priseči! Nočem preiskavati, kje tiči vzrok krivic, ki se gode delavstvu na Bistrici po stavki. Izjavljam le, da je bilo delavstvo zadovoljno in da smo verjeli obljubam. Če je pa prišlo drugače, ne zadene krivda ne delavstva, ne mene. Upam pa, da se v kratkem vse pojasni.

V Ljubljani, dne 26. junija 1908.

Ivan Nepomuk Gostinčar,

tajnik »Izvrševalnega odbora slov. krščansko-socialnega delavstva.«

Somišljeniki in somišljenice! Zahtevajte in kupujte povsod le užigalice S. K. S. Z. v korist obmejnim Slovencem!

„Naša moč“
 izhaja vsak petek.
 Cena na leto 3 krone.
 Cene inseratom so:
 za male šestopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
 vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.
 Uredništvo in upravništvo
 „Naše moči“
 Kopitarjeve ulice šte. 2.

Tovarna
 za stole

Franceta Švigeljna
 na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
 izdeluje 2805 26-2
vsakovrstne stole
 od preprostih do najfinejših po
 najnižjih cenah brez konkurence.
 Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
 stonj in franko.

Delavke in delavci pozor!
 Najcenejše
dežnike in solnčnike
 domačega izdelka
 priporoča po najnižji ceni in najboljši
 kakovosti
Josip Vidmar
 v Ljubljani
 Pred škofojho št. 19, — Stari trg št. 4.
 Prešernove ulice št. 4.
 Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!
A. Lukić
 Ljubljana, Pred škofojho 19,
 priporoča svojo
 veliko zalogo izgotov-
 ljenih oblek za dame,
 gospode, dečke in de-
 klice po najnižji ceni.
 Solidna postrežba!

Ustanov-
 ljeno leta
 1862.

Milko Krapeš urar
 Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
 prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.
 Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
 priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
 Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
 Gosp. urarjem v mestu in, na deželi priporočam
 izredno veliko svojo zalogo furnitur.
 Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
 za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.
 Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gram-
 fone in igre.

Ustanovljeno leta 1845.
JOS. REICH
 Edini zavod
 za kemično čiščenje obleke ter za-
 storjev, barvarija in likanje usnja
 na par
Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.
 Sprejemališče
 Šelenburgove ulice šte. 3.
 Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
 Ljubljana, Prešernove ulice 9
 priporočata
 svojo največjo zalogo zgotov-
 ljenih oblek za gospode,
 dečke in otroke in
novosti v
 konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!
 Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
 trgovini:
Češnik & Milavec
 (pri Češniku)
 Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
 v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**
za ženska in moška oblačila.
 Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Patniki v Ameriko
 Kateri želijo dobro, po ceni in
 zanesljivo potovati naj se obrnejo
 na **Simona Šmetetka**
 v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
 Kvalitativna Poprasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
 Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priloga svojo
 trgovino
 s klobuki
 in čevlji

Velika zaloga
 Solidno blago
 Zmerne cene